

ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคร

สอบ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๑. จริงอยู่ ภิกษุนั้นรู้ว่ากรรมฐานไม่ปรากฏ ควรพิจารณาสำเหนียก
 อย่างนี้ว่า ชื่อว่า ลมหายใจออกและลมหายใจเข้านี้ ที่ไหนมี ที่ไหนไม่มี ใครมี
 หรือใครไม่มี ดังนี้ ภายหลัง เมื่อพิจารณาอยู่อย่างนี้ ก็รู้ได้ว่า ลมหายใจออก
 และลมหายใจเข้านี้ ภายในท้องของมารดาไม่มี พวกชนผู้ค้ำน้ำก็ไม่มี
 พวกอสังขณีสัตว์ พวกคนตาย ท่านทั้งหลายผู้เข้าจตุตถฌาน ผู้พร้อมเพรียงด้วย
 รูปภพและอรูปภพ ผู้เข้านิโรธก็ไม่มีเหมือนกัน ดังนี้แล้วพึงเตือนตนด้วยตน
 เทียวอย่างนี้ว่า เนื่อบัณฑิต ตัวเธอไม่ใช่คนอยู่ในท้องของมารดา ไม่ใช่คนค้ำ
 น้ำ ไม่ใช่เป็นอสังขณีสัตว์ ไม่ใช่คนตาย ไม่ใช่ผู้เข้าจตุตถฌาน ไม่ใช่ผู้พร้อมเพรียง
 ด้วยรูปภพและอรูปภพ ไม่ใช่ผู้เข้านิโรธ มิใช่หรือ ตัวเธอยังมีลมหายใจออก
 และลมหายใจเข้าอยู่แท้ๆ แต่เธอไม่สามารถกำหนดได้ เพราะยังมีปัญญา
 อ่อน ฯ ภายหลัง ภิกษุนั้นควรตั้งจิตไว้ด้วยอำนาจที่ลมถูกกระทบโดยปกติ
 นั้นเอง ให้มนสิการเป็นไป ฯ เป็นความจริง ลมหายใจออกและหายใจเข้านี้
 กระทบโครงงมูกของผู้มีงมูกยาวผ่านไป กระทบริมฝีปากข้างบนของผู้มีงมูก
 สั้นผ่านไป ฯ เพราะฉะนั้น ภิกษุนั้นจึงควรตั้งนิมิตไว้ว่า ลมหายใจออกและ
 หายใจเข้า ย่อมกระทบฐานชื่อนี้ ฯ ก็พระผู้มีพระภาคทรงอาศัยอำนาจประโยชน์
 นั้นแล จึงตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าวการเจริญอานาปานัสสติ แก่ภิกษุ
 ผู้หลงลืมสติ ไม่มีสัมปชัญญะ ฯ จริงอยู่ กรรมฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ย่อมสำเร็จแก่ผู้มีสติ มีสัมปชัญญะเท่านั้น แม้ก็จริง แต่กรรมฐานอย่างอื่น
 นอกจากอานาปานัสสติกรรมฐานนี้ ก็ยังปรากฏได้แก่ผู้มนสิการอยู่ ฯ
 ก็อานาปานัสสติกรรมฐานนี้ เป็นภาระหนัก เจริญสำเร็จได้ยาก ทั้งเป็นภูมิแห่ง
 มนสิการ ของมหาบุรุษทั้งหลายเท่านั้น คือ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า
 และพุทธบุตร ไม่ใช่เป็นกรรมฐานต่ำต้อย ทั้งมิได้เป็นกรรมฐานที่สัตว์ผู้ต่ำต้อย
 ส้องเสพ คือ มหาบุรุษทั้งหลายมนสิการโดยประการใดใด ก็จะสงบและละเอียด

โดยประการนั้นนั้น เพราะฉะนั้น ในอานาปานัสสติกรรมฐานนี้ จำต้องปรารธนา
สติและปัญญอันมีกำลัง ฯ

๒. บทว่า อตฺตูปนายิกํ มีอรรถวิเคราะห์ว่า ภิกษุยอมน้อม
อุตริมนุสธรรมนั้นเข้ามาในตน หรือยอมน้อมตนเข้าไปในอุตริมนุสธรรมนั้น
เพราะเหตุนั้น อุตริมนุสธรรมนั้น จึงชื่อว่า อตฺตูปนายิกะ ฯ ซึ่งอุตริมนุสธรรม
นั้น ซึ่งเป็นที่น้อมเข้ามาในตน หรือเป็นที่น้อมตนเข้าไปหา ฯ เชื่อมความว่า
ภิกษุทำอย่างนี้ กล่าวอวด ฯ แต่ในวาระแจกบท เพราะเหตุที่ท่านพระอุบาลี
กล่าวธรรมหลายประการ มีฉานเป็นต้นไว้อย่างนี้ว่า ฉาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ
ฉานทัสสนะ ฯ ความยินดียิ่งในเรือนว่าง ชื่อว่าอุตริมนุสธรรม ดังนี้ ฉะนั้น
เมื่อท่านจะแสดงความเป็นที่อุตริมนุสธรรมนั้นเป็นธรรมที่น้อมเข้ามาในตน
หรือเป็นที่น้อมตนเข้าไปหา ด้วยอำนาจแห่งธรรมเหล่านั้นทั้งหมด จึงได้กระทำ
นิเทศเป็นพหูพจน์ว่า ภิกษุยอมน้อมกุศลธรรมเหล่านั้นเข้ามาในตนก็ดี ฯ
ในการน้อม ๒ อย่างนั้น ภิกษุเมื่ออวดว่า ธรรมเหล่านี้ปรากฏในข้าพเจ้า
พึงทราบว่าเป็นที่น้อมเข้ามาในตน เมื่ออวดว่า ข้าพเจ้าปรากฏในธรรมเหล่านี้
พึงทราบว่าเป็นที่น้อมตนเข้าไปในธรรมเหล่านั้น ฯ พึงทราบการเชื่อมความแห่งบท
ในคำว่า อลมริยญาณทัสสนํ นี้ อย่างนี้ว่า โลภียปัญญาและโลภุตตรปัญญา
ชื่อว่าญาณ เพราะอรรถว่ารู้ ชื่อว่าทัสสนะ เพราะอรรถว่าเห็น เพราะกระทำ
ธรรมให้เหมือนกับว่าเห็นด้วยตาเหตุนี้ จึงชื่อว่า ญาณทัสสนะ ฯ ญาณทัสสนะ
ประเสริฐ คือบริสุทธิ์ สูงสุด เหตุนี้ จึงชื่อว่า อริยญาณทัสสนะ ฯ ญาณทัสสนะ
ประเสริฐ สามารถ คือ แก่กล้า สามารถกำจัดกิเลส มีอยู่ในอุตริมนุสธรรม
แบ่งประเภทมีฉานเป็นต้นนี้ หรืออุตริมนุสธรรมนั้นมีญาณทัสสนะประเสริฐ
สามารถ เหตุนี้ อุตริมนุสธรรมนั้น จึงชื่อว่า อลมริยญาณทัสสนะ ฯ
ซึ่งอุตริมนุสธรรมนั้น ที่ชื่อว่าอลมริยญาณทัสสนะ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เตน หิ ภิกขุณา กมฺมฏฺฐานสฺส อณุปฏฺจหนภาวํ ฌตฺวา อิติ
 ปฏิสณฺจิกขิตพฺพํ อิมเ อสฺสาสปฺปสฺสาสา นาม กตฺถ อตฺถิ กตฺถ นตฺถิ กสฺส
 วา อตฺถิ กสฺส วา นตฺถิตฺติ อเอวํ ปฏิสณฺจิกขโต อิมเ อณุโตมาตฺถกฺขณิยํ นตฺถิ
 อุตฺเท นิมฺมกฺคานํ นตฺถิ ตถา อสณฺณิฏฺฏานํ มตฺตานํ จตฺตตฺถชฺฌานสมาปนฺนानํ
 รูปารูปภวสมมฺจคฺคิณํ นิโรธสมาปนฺนानนฺติ ฌตฺวา เอวํ อตฺตณาว อตฺตา
 ปฏิโจเทตฺพโพ นนฺ ตวํ ปณฺทิต เนว มาตฺถกฺขณิกโต น อุตฺเท นิมฺมกฺโค น
 อสณฺณิฏฺฏโต น มโต น จตฺตตฺถชฺฌานสมาปนโน น รูปารูปภวสมมฺจคฺคิ น
 นิโรธสมาปนโน อตฺถิเยว เต อสฺสาสปฺปสฺสาสา มนฺทปณฺณตฺตาย ปน
 ปริกฺกเหตุํ น สกโกสฺสีติ ฯ อถาเนน ปกฺติผฺยุจฺวเสเนว จิตฺตํ จเปตฺวา
 มนสิกาโร ปวตฺเตตฺพโพ ฯ อิมเ หิ ทิฆนนาสิกสฺส นาสาปฺภุํ ฆญฺเฏนฺตา
 ปวตฺตณฺติ รสฺสนาสิกสฺส อุตฺตโรฏฺฐํ ฯ ตสฺมาเนน อิมํ นาม จานํ ฆญฺเฏนฺตฺติ
 นิमितฺตํ จเปตพฺพํ ฯ อิมเมว หิ อตฺถวสํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ ภวตฺตา นานํ ภิกฺขเว
 มฺภูจฺสฺสคฺคิสฺส อสมฺปชานสฺส อานาปานสฺสคฺคิภาวนํ วทามิติ ฯ กิณฺจาปี
 หิ ยงฺกิลฺลจิ กมฺมฏฺฐานํ สตสฺส สมฺปชานสฺสเสว สมฺปชฺชติ อิตฺโต อณฺณํ ปน
 มนสิกรโณตฺสส ปากฺกํ โหติ ฯ อิทํ ปน อานาปานสฺสคฺคิกมฺมฏฺฐานํ ڪรูกํ
 ڪรูกาวนํ พุทฺธปจฺเจกพุทฺธพุทฺธปฺตฺตานํ มหาปฺริสํณเวย มนสิการณฺณิฏฺฏนํ
 น เจว อิตฺตรํ น อิตฺตรสฺสคฺคตสมาเสวิตํ ยถา ยถา มนสิกริยติ ตถา ตถา
 สนฺตณฺณเจว โหติ สฺวขมณฺณจ ตสฺมา เอตฺถ พลวตี สติ จ ปณฺณว จ อิจฺฉิตพฺพา ฯ

๒. อตฺตูปนํยิกนฺติ อตฺตนิ ตํ อุปเนติ อตฺตานํ วา ตตฺถ อุปเนตฺติ
 อตฺตูปนํยิโก ฯ ตํ อตฺตูปนํยิกํ ฯ เอวํ กตฺวา สมฺมทาจเรยฺยาติ สมฺพนฺโธ ฯ
 ปทฺทาขเน ปน ยสฺมา อุตฺตริมฺนุสฺสธมฺโม นาม ฌานํ วิโมกฺขํ สมาธิ
 สมาปตฺติ ฌาณทสฺสนํ ฯเปฯ สฺวณฺณาคาเร อภิริตฺติติ เอวํ ฌานาทโย
 อนเกธมฺมา วุตฺตา ตสฺมา เตสํ สพฺเพสํ วเสน อตฺตูปนํยิกภาวํ ทสฺเสนฺโต

เต วา กุสธรมเม อตฺตนิ อุปนตฺติ พหฺวจนินิทฺเต อกาสิ ฯ ตตฺถ เอเต
 รมมา มยิ สนฺทิสฺสนตฺติ สมฺมาจฺรณโต อตฺตนิ อุปนตฺติ อหํ เอเตสุ
 สนฺทิสฺสามิติ สมฺมาจฺรณโต อตฺตานํ เตสุ อุปนตฺติ เวทิตฺพุโป ฯ
 อลฺมรียณณทสฺสนนฺติ เอตฺถ โลกียโลกุตฺตรา ปญฺญา ชานนญฺเณ ญาณํ
 จกฺขุณา ทิฏฺฐมिव รมํ กรณโต ทสฺสนญฺเณ ทสฺสนนฺติ ญาณทสฺสนํ ฯ
 อริยํ วิสุทฺธํ อุตฺตมํ ญาณทสฺสนนฺติ อริยณณทสฺสนํ ฯ อลํ ปริยตฺตํ
 กิเลสวิตฺตสฺสนสมตฺถํ อริยณณทสฺสนเมตฺถ ฌานาภิเกเท อุตฺตริมนุสฺสรมฺเม
 อลํ วา อริยณณทสฺสนมสฺสาติ อลฺมรียณณทสฺสนํ ฯ ตํ อลฺมรียณณทสฺสนํ
 อุตฺตริมนุสฺสรมฺมนฺติ เอวํ ปทตฺถสมฺพนฺโร เวทิตฺพุโป ฯ
